

FEIZ HA BREIZ

Kannad Miziek ar Vretoned

MEZEVEN 1936

Feiz ha Breiz

Renet gant an Aotrou PERROT

KOUMANANCHOU DIOUZ AR BLOAZ :

Breiz 13 lur. — Frans ha broioù stag outi 15 lur
Evid ar re zo e diavéz bro 20 lur

FEIZ HA BREIZ

EVIT GALLOUT OBER E DREUZ EN DEUS EZOMM
DA GAOUT. EN DAOU VIZ KENTA-MAN.

500 lenner muioc'h

Piou eo ar Breizad kalonek ha n'eo ket gouest da gaout
5 DEN, gantan e-unan, da rei peb a 10 LUR
hag e vezo kaset 5 niverenn er miz d'ezan,
epad ar bloaz ?

Pe da vihana piou eo an hini n'eo ket gouest
da zioueret 13 LUR evit kaout « Feiz ha Breiz »
en e di, bep miz, epad ar bloaz.

« FEIZ HA BREIZ » eo ar c'hannad miziek ho skleri-
jenno gwella war ho relijion hag ho pro.

Kasit ho komananchou, dre chek-post da : M. L'ADMINISTRA-
TEUR DE « FEIZ HA BREIZ », SCRIGNAC (Finistère). C. C.
21.802 Rennes.

TAOLENN AR MIZ

Pardon Itron Varia Rumengol.....	201
Ernest Hello.....	208
Perig hag Azilis.....	213
Deiz Kenta a viz mae.....	220
Evit ma vo ar vugale eürus, eo ret.....	222
Kenstrivadegou ar Bleun-Brug.....	230
Penn moal Jan-Pi ha treid Saik.....	236
Toudels ha Tom.....	237
Ho Yec'hed Bugale.....	238
Galleg fall ar Mammou.....	239
Divinadennou.....	240

72^{vet} BLOAVEZ -- Nⁿⁿ 5

MIZ MEZEVEN 1936

FEIZ HA BREIZ

PARDON

Itron Varia Rumengol (1)

Setu digouezet adarre pardon Rumengol, ar c'haera, a dra zur, eus hor bro, rak eur gwir bardon eo, eur pardon breizat, eur pardon a zevosion; da bardon Rumengol, an holl a ya evit gwelet ar Werc'hez, evit he fedi, evit he honori ha mar da unan bennak evid e blijadur, pa en em gavont eno e reont evel ar re all.

Da zadorn ha da zul ar pardon, kals tud, gwazed ha merc'hed, a dosta ouz an daol zantel, goude beza bet o kovez.

Pardon Rumengol eo pardon an holl; an tadou hag ar mammou a 'za di gant o bugale evit o c'hinnig d'ar Werc'hez; an dud yaouank, re Leon koulz ha re Gerne, ha dreist-holl ar baotred yaouank a dle mont er bloaz-se er zervich, a'z a eleiz anezo war o zroad, dindan noz, eur wialenn wenn pe rikamanet en o dourn, da c'houlenn skoazell Itron Varia Rumengol ha pa zizroont d'ar gêr, druilhajou dizenezou ouz o bruched, ar vugale a vez ouz o gedal evit kaout eun dizenez; en dervezioù warlerc'h ar pardon, an holl vugale a vez ganto ouz o gouzoug, pemp c'houec'h dizenez, n'eo ket hepken ar vugale vihan, gwelet em eus merc'hedigou, achu o faskou etouez ar vugale, hag a veze lorc'h enno o tougen an dizenezou-ze.

(1) Pardon Rumengol a zigouez atao da zul an Dreinded; er bloaz-man e vezo eta d'ar 7 a viz mezeven.

Pardon Rumengol a zo chomet eur pardon a c'hiz koz; breman evel gwechall, an holl bardonerien, dre ma tigueuzont a 'z a da zaoulina dirak skeudenn ar Werc'hez; eno an holl a bed kalonek; pa vez achu o fedenn, an holl ivez a stok ouz ar Werc'hez o gwialennou gwenn; ar re n'o deus gwialenn ebet a stok darn o disglavier, darn o zok pe eun dra bennak all ha goudeze, holl ivez e raer tro an iliz, teir gwech ha n'eo ket hepken an dud diwar ar m'ez eo a ra an dra-ze, met an holl, ar vourc'hizien, an dudchentil kouls hag ar goueriaded; gwelet em eus bourc'hizien yaouank eus Kemper, Brest, Landerne, oc'h ober tro an iliz, ar chapeled en o dourn, hag o pedi c'houek.

E Rumengol c'hoaz, an holl a bren eun dra bennak da zigas d'ar ger, pep hini diouz e eas hag holl ivez ez eont da lakât o bennigen, kouls ar re n'o deus nemet daou wennegad dizenezou evel ar re a bren skeudennou pe metalennou arc'hant hag aour.

En deiz all e oamp eun toullad amezeien ha me o komz eus an traou kaer a weler e pardon Rumengol ha Yann ar Genkiz, va mignon brasa, a lavaras d'eomp an dramant :

« Warlene e oan bet e pardon Rumengol hag em oa gwelet eun dra ha ne ankounac'haim morse.

Da lun ar Pentekost pa oamp o tebri hon lein, Mari-Jann va hini goz a lavaras d'in : — « Sonj ho peus Yann ho peus prometet pa oa klanv al loened ez afe unan eus an ti da bardon sant Herbot (1); mar kirit ar merc'her, Lizig ha Soazig a'z ay hag ac'hano ez aint da bardon Rumengol; va breur Job a 'z aio ivez setu m'o devezo kompagnunez vat ».

An diou verc'h a lavaras :

— Kontant oc'h, n'eo ket 'ta, va zad?

— Ya! ya! emeve, gant ne vezoc'h ket re skuiz.

(1) Pardon sant Herbot, e Ploneve ar Faou a vez grêt, bep bloaz, da wener ar zizun wenn; er bloaz-man e tigueuzo eta d'ar 5 a vezeven.

— Mar kirit, va zad, dont d'ar zadorn, goude merenn, d'hor c'herc'hat da Rumengol, ez omp barrek da ober hon tro, hep beza re skuiz!

— Mat! mat! hag ez in!

D'ar yaou, ar paotr saout a reas peb a wialenn rikamanet d'ar merc'her ha goude koan an tonton Job a deuas d'o c'herc'hat; goude beza kemeret dourn benniget ha grêt sin ar groaz ez ejont o zri, en hent; pa oa et er m'ez eus an ti, Lizig a deuas war he c'hiz da lavarout d'he mamm lakat en eur baner eun nebeud krampoez da gas d'ezo pa 'z ajed d'o c'herc'hat.

D'ar zadorn goude kreiste, me a sternias va loen ouz ar c'har bihan; Mari Jann a lakeas d'in, ebarz eur baner, krampoez hag eur volennad amann ha me en hent.

Edon en em gavet, war eun nebeud, tost da Zant Alar, pa welis eur vandennadig tud o vont arazon; unan anezo a oa eur gwaz bras ha krenv, evit doare, eur paotr bihan pevar pe bemp bloaz, war c'haoliad, war e ziskoaz, en e gichen : eur paotr all seiz vloaz bennak a valee diarc'hen, e voutou gantan en e zouarn; eur c'hrenn baotr all a c'helle kaout daouzek vloaz a 'z ae gant fos an hent bras, o sellout ouz ar c'hleuz, evel pa vije o klask neiziu ha warlerc'h, eur baotrez, eun tammig brasoc'h, eur bakidenn ouz he dourn, a ruze he zreid, egiz pa vije skuiz dija; peb a wialenn wenn a oa ganto; anat oa edont o vont da bardona; pa zigouezis en o c'hichen, me a c'houlennas :

— O vont da Rumengol emac'h, evit doare!

— Ya! avat! va den mat, divinet ho peus!

— Mar kirit, emeve, e teuet er c'harr bihan, betek eno.

— E feiz, avat, eme an tad, n'eo ket da veza refulet; nec'het a-walc'h oun dija gand ar c'houitous man ne fell ket d'ezan bale; e voutou her glaz, a lavar.

Ha va den lakât e baotr bihan em c'hichen; an tri all ivez a oa tostaet; ar baotred a fioure ar marc'h gand o daouarn :

— Alo! eme an tad, er c'harr bihan ez aimp?

O zri en em lakejont da dridal gand ar joa hag e sel-lent ouzin gant daoulagad ken leun a anaoudegez vat, ma oan evel paet dija eus ar vad a raen, O zri ec'h azes-jont war ar skaon adrenv, ha pa ziblasas ar marc'h, e stagjont da c'hoarzin adarre gand al lorc'h hag al leve-nez; ar paotr bihan lusket gant strons ar c'harr bihan a gouskas prest etre e dad ha me. Neuze e savas kaoz ganeomp; me a lavaras d'ezan ne ranke ket beza eus a-bell pa deue da Rumengol, war e droad, gand e vandennadig bugale :

— Me, emezan, a zo ginidik diouz Lok-Melar; eun ne-beud bloaveziou a zo ez oun deuet da jom ra Zant Alar, d'eun tammig tiegez ha ne gaven ket re ger; en em veva a c'hellemp braoik ebarz, rak va gwreg a zo eul labourerez ha me a c'hell ober marc'hajou da dranchat ha da drouc'ha lann; tost da vloaz a zo, Annaik a zo aze, va merc'h kosa, a glanvas; ar medesin a lavare oa gand ar c'hlenved tomm hag e c'helled kredi e tapje ar vugale all ivez ar c'hlenved ma chomjent, en hevelep ti gand o c'hoar; ober a rejomp gwella ma c'helljomp evid o diouall; an tri baotr a oa lakat da loja er c'hraou hag epad an deiz e vezent kaset d'ar menez da ziuall ar zaout; va hini goz ha me a bromettas ma pereje Annaik ha ma vije diouallet ar re all diouz ar c'hlenved ez ajemp ganto da Rumengol da bardona; diouallet int bet, a drugarez Doue, ha setu dec'h da noz, em eus lavaret d'am gwreg : « Me gav d'in, en eur zavel warc'hoaz da deir eur e c'hellfen peurober ar marc'had tranchat emeon gantan a-benn eiz eur hag e oan o sonjal mont gand ar vugale da Rumengol goude; ezetoc'h eo mont gand bugale d'ar zadorn eget d'ar zul!

— E feiz! ya, avat! a respontas d'in va hini goz, esoc'h eo sur hag amzer ar pezo da ober da dro, ma ne c'hellit ket dont en deiz e lakeoc'h an noz d'hen astenn! » ha setu er mintin-man, pa 'z oun deuet eus ar waremm, ar vugale a oa prest ha goude beza debret peb a vanne boued lèz, omp deuet en hent; ar Werc'hez a zo a-unan ganeomp pa 'z eo gwir hon eus kavet tud vat d'hon dougen!

An dour, eme Yann, a deue em daoulagad o welout feiz ha nerz-kalon an den-se. En em gavet e Rumengol, an tad hag ar vugale a ziskennas hag a 'z eas war eün d'an iliz; me goude beza lakat va marc'h er marchosi a 'z eas, gant va faner, da glask va merc'hed. Ne voen ket pell evid o c'haout ha goude beza debret ar c'hrampoez, gand eur banne kafe, ez ejomp ivez d'an iliz; kenta 'welis eno, etouez ar bardonerien all, oa paotr Sant Alar, war e zaoulin sounn, dirak ar Werc'hez, e vab bihan, en e zav, etre e ziwrec'h, e vugale all, daoulinet, en e gichen; edont eno, ouspenn eun eur a oa; dem-goude, an tad a zavas, en e zav, a gemeras e baotr bihan, hag en eur gregi en e ziwesker, gant e zaou zourn, her savas, uhella ma c'helle hag e lavaras : — Ro eur pok d'ar Werc'hez! Ar paotrig bihan nec'het, a respontas : — tad, n'oum ket uhel a-walc'h, da bokat d'he fenn! : — Ro eur pok d'he zreid, neuze, gand da zourn!

Kerkent an hini bihan a gasas, ker brao ha tra, e zournig d'e c'henou, en eur lakât e vuzellou da strakal hag e touchas, gand doujans, ouz troad pe ouz bevonn sae ar Werc'hez hag e sellas outi, en eur vouse'hoarzin, evel pa vije bet ouz he gortoz da lavarout d'ezan : — Paotrig mat, te a zo mignon d'in-me!

An tad a reas an hevelep tra d'an tri bugel all ha dre m'o save, evelse, e welep e vuzellou, o finval evel pa vije bet o lavarout bennoz Doue d'an hini he devoa diouallet d'ezan e vugaligou ha neuze ivez, d'e dro, e sav e vi-lenn er vann, e touch ganti ouz 'treid ar Werc'hez hag o kregi e daouarn an daou vihanna, ez eas er mêz, an daou all d'e heul; ober a rejont teir zro d'an iliz ha goudeze her gwelis o varc'hata eun hanter dousenn dizenezou, eus ar re wella marc'had, e c'hellit kredi; ar vugale a ziskoueze d'ezan re all, bravoc'h, re alaouret : « ar re-ze, a lavaras hen d'ezo, a zo re ger; ho mamm he deus lavaret prena eus ar re wella marc'had. » Tri gwenneg e koust-chont d'ezan hag en eur vandenn ez ejont da lakat o bennigen, d'ar sakreteri; pa deujont er mêz e stagas peb a hini d'ar vugale ouz o gouzoug; an diou all a lakeas a-istribilh ouz boutonou e jiletenn; neuze, laouen bras,

ez ejont da zebri peb a damm bara dindan gwez park ar chapel.

Ni a oa noz pad ziblasjomp diouz Rumengol; ar merc'hed a felle d'ezo gwelet prosesion ar miraklou. Pa oamp tost dija da c'har ar Roudou-Hir e welis an tad hag e vugale o vont en hor raok; bale a raent drant ha seder, egiz ma ne vije ket bet skuiz; me a gontas d'am merc'hed ha da Joz ar pezh a ouien diwarbenn an den kalonek-se; ar merc'hed o divije karet o lakât adarre er c'harr bihan, met allas; n'oa ket a blas; pa oamp, en o c'hichen, e talc'his al loen, en e zav; va anaout a rejont dioustu; an tad a zavas e wialenn, er vann, evel evit va saludi; an daou baotr brasa a deuas da floura ar marc'h gant o daouarn hag an hini bihan a ziskouezas d'eomp e zizenez egiz pa vije bet gantan ar groaz a enor; Lizig ha Soazig a roas d'ar pevar bugel peb a zizenez alaouret; m'ho piije gwelet pegen laouen, pegen eurus e oant o fevar; biken n'em biije kredet e c'helljed gant ken nebeud a dra ober kement all a blijadur: — E feac'h, a lavaras an tad, evit breman avat ne vezo ket ar roue kar d'ezo! kement a lorc'h a zo enno, me a zo sur, evel ma ho piije roet d'ezo peb a gant skoed; tri mil bennoz Done d'eoc'h, va zud vat!

Hag e leverjomp kenavo an eil d'egile, evel mignoned: « abaoe, eme Yann, ne 'm eus ket ankounac'haet an tad-se, nak e vugale ha morse n'em eus kavet ker kaer pardon Rumengol hag, er bloavez-se! »

M. A. ABGRALL.

Eur Breizad a spered kaer
hag eur c'hristen a feiz krenv :

Ernest HELLO

II. — OBEROU ERNEST HELLO

BUHEZ Hello a zo bet dalc'hmat eun huanadenn bepred tirvidoc'h warzu kement 'zo kaer, kement 'zo mat, kement 'zo sklerijenn, abaoe dreist-holl, m'eo bet hentchet gand an aotrou Baudry e skiantchou Doue. Met n'eo ket evitan e-unan eo e teske; devi a rae gand ar c'hoant da skigna en eneoù ar wirionez ha setu perak en deus skrivet leoriou, leoriou a dalvoudegez vras, ar pep brasa anezo.

O lenn ar skridou-ze e welomp peger stag eo bet Hello ouz ar sklerijenn, dreist-holl ouz an hini en em c'halv ar sklerijenn, hor Zalver Jezuz-Krist, ouz an Iliz a zo fiziet enni derc'hel er bed ha skigna dreizan ar sklerijenn hag ouz ar Zeñt, o deus ar muia etouez an dud grêt d'ar sklerijenn skeñt en o buhez.

1. — HELLO HAG E GARANTEZ EVIT DOUE.

Evid Hello, ar mad, evel ar gened, n'eman nemet e Doue: « An den, emezan, a zo ker bihan mac'h en em blij annan e-unan, met ker bras eo ma ne danv an eürusted nemet e Doue. » Ker bras eo an den m'eo galvet da veza roue, met « evidomp, beza roue eo srivicha an aotrou Doue ». Ha srivicha an aotrou Doue eo ober e valentez, en eur veva eus e vuhez: « Ene an den a zo grêt evit beva eus buhez Doue breman hag a viskoaz. N'eus ket diou eienenn a eürusted, n'eus nemet unan, met ne vezo morse sec'h hag an holl a c'hell eva anezi. »

E garantez evit Doue hen doug d'eur garantez vras e kenver an nesa: « Ret eo, emezan, e garout a greiz ar galon, a greiz an ene, a greiz ar spered... »

Hello en deus karet a greiz e spered ha labourer en deus da skigna ar sklerijenn er sperejou, dre e lezriou, evel « An den », « Plajou ar Valans », « ar Furnez hag an Dizoueelez », « Komzou Doue ».

Pa garer unan bennak, ec'h en em blijer o veva en e gichen; Hello a garie kement Doue, ma ne ehane da gas warzu ennan pedennou kaer ha c'houek. E ene a huanade e pedennou dudius meurbet, evel m'her ro d'eomp da anaout ar re a adskrivomp aman :

« O va Zad, emezan, c'houi hag ho peus taolet a zournadou ar roz hag ar bannou heol en hol liorzou hag ar stered e tenvalijenn an noz, evit kennerza hor muzellou douget da grena. O va Zad, c'houi hag a gar plega dre ma'z oc'h an Holl-C'halloud, en em izelât dre ma'z oc'h an Holl-Uhelder, beza trec'het dre ma'z oc'h ar C'hloar... O! perak, en abeg d'am fec'hejou, e talefec'h-hu da lakât da skedi ho kloar divent? Deuit, deuit, deuit! Selauit eun den a netra, evel m'ho peus va galvet a netra d'ar vuhez! »

Pedenn hag a zo eun testeni eus furnez Hello, p'eo gwir beza fur, hervez Bossuet, eo, dreist pep tra, « anaout an aotrou Doue hag en em anaout hon unan ». Beza fur eo pignat bepred uheloc'h uhela warzu ar sklerijenn dre an hent en deus Mab Doue diskouezet d'eomp. Hent a gerzer warnan dreist-holl dre an izelded a galon. E komzou c'houek, Hello a c'houlenn digant Jezuz ar vertuz-se ker presius :

« Mabig bihan Nazareth, emezan, c'houi hag a vev er sioulder, er peoc'h hag en izelded a galon, deuit ennoun da rei d'in an dousder, ar sioulder, ar peoc'h, an izelded a galon; griñ ma karin an traou bihan, ar vugale vihan, hoc'h aoteriou, ho kraou; ra labourin ganeoc'h, dindan ho taoulagad, en ho karantez; na gollin nepred ar gwel ac'hanoc'h; ra vevin, ra zonjin, ra gomzin, evel ma ouzoun emaoch aze, gant Mari ha Josef e kichen! Roit d'in da garout an ti bihan gand e zousd er, e urz vat, e zoare paour, hag ar frealzidigez a zeu us an izelded a galon!

Roit d'in ar peoc'h, ar yaouankiz, ar sioulder, ar vugaleaj, an ti bihan!

Roit d'in Nazareth! Evelse bezet grêt! »

Ha ne rae ket an neuz da veza paour da veza izel evel Jezuz. E bried a lavar d'eomp n'en devoa Ernest tamm fouge ebet; pa'z ae d'an oferenn mintin mat, e zilhad a oa evel a dreuz outan; ne daole ket evez ouz an doare d'en em gempenn ha d'en em wiska. Eun deiz, eun Itron, goude beza gwelet Hello en offis a lavaras d'he fried pa oa distroet d'ar gêr : « Gwelet em eus en Iliz eur paour hag a bede gand eun nerz ker birvidik ma'm eus bet keuz bras da veza lezet va yalc'h er gêr... Me a garfe en em gaout gantan : doare en devoa da veza ker reuzeudik ha pedi a rae evel ma vije bezet e Doue! »

Eur pennadig goudeze, ar paour a dremenas ebioù da di an Itron : « Setu aman ar paour, emezi d'he gwaz. » — Met, a respountas an aotrou, ar paour-ze eo an aotrou Hello! »

En eur dremen leveromp en deus ive Hello Karet ar Werc'hez, ez eo bet evitan eur skouer a izelded a galon : « C'houi, emezan da Vari, petra edoc'h dreizoc'h hoc'h unan, petra nemet netra? Met anavezet ho peus ar wirionez-se en eun doare ken doun m'eo deuet ar sklerijenn dougenet gand ar garantez d'ho priata gand eun nerz dianavezet ha d'en em zila dreizoc'h penn da benn. »

Setu perak, « ar re a zeu eus an traoniennou izel ha louz a c'hell redek heb aon d'he c'haout, rak ar Werc'hez a zeu eus al Liban hag hec'h ene gwen kann ne gren dirak netra. »

2. — HELLO HAG E GARANTEZ EVID AN ILIZ

An hini ne gar ket an Iliz ne gar ket Jezuz rak an Iliz eo Jezuz o kenderc'hel da veva en hon touez evit rei d'eomp ar sklerijenn, ar zantelez hag ar zilvidigez. Na splann ec'h anavezze Hello ar menoz bras-se! Nag a draou kaer en deus skrivet war ar poent-se!

« Seulwi hon eus da vont a bell war vor, seulwi eo ret anaout mat ar steredenn vor.

Evit pignat d'an eürusted'hep muzul, an den en deus ezomm tud hag a anavez ar vro-ze evid e vlenia; anez, ar follentez eo hano an islonk a c'hortoz ar re a fell d'ezo. sevel heb heuil an hent roudennet gand an Hini a anavez kartenn ar meneziou, rak Doue hepken a oar an hent a gas Davetan ha n'en deus fiziet nemet en Iliz ar ouiziegez sakr-ze... »

Pegement en deus karet an Iliz katolik? Evid her gouzout n'eus nemet lenn e skridou aman pe ahont. Skrivet en deus a eneb hec'h enebourien; evelse, e leor « Renan, an Allemagn hag an dizouelez en XIXe kantved ». Dreist-holl, Hello en deus meulet brasder ha gened an Iliz. En e leor, « Dremm sent » (Physionomies de saints) e lennomp e kerz an Iliz divrall gand he hent e kreiz an trouz, ar freuz hag ar brezelioù.

« An Iliz katolik, emezan, a ya gand he hent en eur peoc'h ne c'hell netra trec'hi. Eur seurd peoc'h n'eo ket yeniem eo. Karout a ra an dud, met n'en em lez ket da veza touellet gand o zechou fall. E kreiz an tarziou kurun pe ganol, e kan meuleudi d'an dud a beoc'h.

Meneziou ar bed a c'hell ruilh an eil war egile. Ma vez grêt, en devez-se, gouel eur vesaerez vihan, evel santez Jermana, an Iliz a veulo en he offisou ar vesaerez en eur peoc'h na c'hell netra digreski hag a zeu d'ez i eus an Eternite... En aner e teu ar bed da vernia dismantrou war zismantrou. An Iliz a zeu da niverenni he deveziou diouz he gouelioù. Ne ankounac'haito ket unan eus he c'hozidi, unan eus he bugale vihan, unan eus he gwerc'hezid, unan eus he menez'h. Unan bennak a laosk malloziou warni, an Iliz a gan, Netra ne c'hello dougen he evor da gouskat, netra ne c'hello he sponta. »

E kreiz trubuilhou ankenius hon amzer, peger frealzet e vezer o lenn komzou ker kaer ha ken talvoudus! Pegen eürus ec'h en em gavomp da veza lusket war barlenn eur vamm ker mat ha ker galloudus!

Skridou Hello o deus grêt vad ha kendalc'her a reont d'hen ober : e leor « an den » a zo bet beteg-hen moulet seiz gwech. Darn a dud desket ha gouiziec ne chanont da zarempredi ar menozioù en deus displeget evid ober vad

d'an eneou, evid o gounid muioc'h d'ar sklerijenn ha d'an Iliz. Evelse e c'heller lenn er gelaouenn c'hallek « Le Correspondant » eus miz genver diweza komzou evel ar re-man sinet gand an aotrou Stanislas Fumet :

Hello en deus bepred dalc'h warnomp. Hello a ra bepred vad hag a skign eur gelennadurez leun a vuhez... En Allemagn, er Holland, er Pologn, er Tchekoslovaki... e vez studiet e oberou... » En hor bro, siouaz, re a dud c'hoaz, ne fell ket d'ezo frêz awalc'h anzav talvoudegez skridou hor c'henvroad; koulskoude meur a hini en em blij o pleustri war e venozioù a zo eleiz anezo ken dispar. Hello en deus karet an Iliz, met e garantez evid ar Zent a zo bras ive.

3. — HELLO HA BUHEZ AR ZENT

Buhez an Iliz eo, dreist pep tra, buhez ar zent. Hello, dougennet gand eun youl ker krenv warzu eur sklerijenn bepred lugernusoc'h, a garie sellout ouz an hini a sked e ene ar zent evit gellout gwelet muioc'h mui ar sklerijenn a ra dudi an dud eürus er baradoz.

Gand aked en deus studiet ha skrivet buhez meur a hini hag e c'hoant oc'h embann skridou diwar o fenn hon dougen da gemerout skouer diouto en eur boagna gwelloc'h hiviziken da vale war roudou hor Zalver Jezuz-Krist, eienenn an holl sklerijenn.

« Er bed-man, eme Hello, n'eus nemet brezel, trouz ha safar. Teurvezit ma tiskouezin d'ec'h tud a beoc'h. Rak bez 'ez eus bet anezo; pa zeller en dro d'eomp, e vez demost d'eomp sebezi o klevout eur seurd tra. Bez 'ez eus bet tud a beoc'h. En o zouez eun darn vras o deus resevet eun hano dispar ha grêt anezo Sent.

Sent! Chomit da bleustri eun nebeudig war ger-ze. Sent! Ankounac'hait an dud evit gouzout petra a dle beza an den. Ho pet sonj ac'hanoc'h hoc'h unan. Sellit ouz an islonk ma'z oc'h. Evit ma'z aio eun den da zant, pouezit petra a dle digouezout. Koulskoude ez eus sent... Kement-se a zo erruet alies. Unan eus brasa faziou ar bed eo kredi ez eo ar zent tud dishenvel a-grenn diouz ar re-all, ez int evel skeudennou koar tennet diwar an hevelep

skouer. Ar zent a zo dishenvel an eil diouz egile en o spe-
red, en o galloud, en doare m'int bet galvet. Bez' o deus
donezonou dishenvel, grasou dishenvel. Ha koulskoude
daoust m'int evelse dishenvel bras, ez int henvel e goue-
led o ene : holl e tougenont eur mek, merk an hevelep
Doue : bez' o deus an hevelep feiz, holl e kanont an he-
velep Kredo. A dreuz an amzer hag e pep lec'h, war an
tron, er manati pe eur en vro zistro, e kanont an hevelep
Kredo. »

Ni holl a gan, evel ar Zent, an hevelep Kredo hag,
eveldo, e tleomp bepred muioc'h mui lezel ar sklerijenn,
a sked dioutan, d'en em zila en hor buhez hag ive, eveldo,
huanadi warlerc'h sklerijenn gloar an nenv e welimp enni
Doue tal ouz tal, an elez hag ar zent, e kreiz eun dudi n'en
deus morse lagad an den gwelet, e skouarn klevet, e
galon tanveet, ken dispar ha ken divent ez eo.

Ernest Hello a huanade, koulz lavarout, heb ehan war-
lerc'h ar sklerijenn dalvoudek-ze.

« E Breiz, emezan, e komzer eus eur c'hasker bara,
e hano Salaün, ne ouie lavarout nemet daou c'her : Ave
Maria, goudeze : Salaün a zebrfe bara. Setu aze e zoare
da c'houlenn an aluzen...

Bara an ene eo trugarekât ha meuli Doue : aze eman
e naon hag e zec'hed. War an daoulin eman, e dor an
Iiliz, evel Salaün, ar paour Salaün, ar paour ezommek, war
dreujou dor ar pinvidig; lavarout a ra ive eveldan : Sa-
laün a zebrfe bara. ,

Grêt oun evid ar sklerijenn, evid ar brasder hep muzul.

Torrit va jadenn, torrit! Ra strinko va c'homs eus
va c'halon, laouen, dieub ha galloudus! O, Kana a rafen
ma c'hellfen!

Salaün a zebrfe bara! »

Bara sklerijenn ha gloar an nenv a c'hell hepken terri
hon naon.

Daoust n'eo ket aze unan eus ar gwella kenteliou a
dleomp tenna eus ar zell hon eus taolet war buhez hag
oberou ar Breizad, Ernest Hello?

J. M. FICHOUX.

Perig hag Azilis

JOB AR VRAN

Arabad eo deoc'h kredi oa e hano! Job oa hanvet d'e
Vadiziant, met e dad oa Skouarnek ha biskoaz n'en deus
den douget e hano gant muioc'h a enor! Job en devoa
diskouarn henvel ouz diou bal-dol! diou wech Skouarnek
oa! Job n'oa ket eur gwall-gristen : en oferenn e veze,
hep sul, puchet war leur an iliz, n'en devoa ezomm kador
ebet, emezan. En ostaleuri ne veze ket gwelet, nemed da
zeiz ar voti; neuze en deveze e vanne da gaout evit ne-
tra; rak, hen anzav a rankan : eur si en devoa hag a
jache re-all war e lerc'h : piz-brein oa Job! troet oa war
an arc'hant kement ha ma c'heller beza!

Eur vaouez en devoa kavet : Yvona, merc'h ar c'hlo-
c'her; hounnez me gred, he deus bet keuz, meur a dro,
da veza aet gantan! Beva e serr eun tignouz n'eo ket
plijadurus! Yvona n'oa deuet da veza trest evl an An-
kou, ken e oa eun dreuz he gwelet! rebechet e veze d'ez
kement tamm bara a l'kae en he ginou, hag hanter-am-
zer n'he deveze ket a amann da lakat warnan; tamm kig
ebet morse, ha pa 'z ae, e kêr, da werza viou pe huan,
e ranke mont war he zroad penn-da-benn, ha renta an
arc'hant d'he fried heb dero'hel gwenneg ebet!

En o leve edont o daou : seiz mil faz douar a oa stag
eus an ti, eun ti nevez-flamm, savet gant ar Skouarnek
koz, bloaz a raok m'oa marvet; savet gantan e-licheu eur
maner koz distrujet, ne jome anezan, en o kav, nemed
eun deurbell hag eur voger goz bennak golest a ilio.

A bep seurt a veze lavaret, er vro, diarbenn ar maner
koz-ze : bez' ez oa ennan eur zorserez koant evel an deiz
a ouie diskleria d'an dud kement a oa en o buhez, dis-
kuill an amzer da zont, kaout tanzoriou kuzet en douar..

ha traou-al! Nemed, evit he gwelet, e oa red mont, da hanter-noz, en douribell goz; eno e rae he diskenn diou wech er bloaz; dont a rae war eur vodigell-deo, hag ez ae adarre ac'hano, abenn eur pennadig goudeze.

Ar paour-kêz Job, touellet gant diaoul an aour he zontje nemed en tenzor! rak, lavaret e veze ive e oa kuzet eun bern aour ha mein prisius dindan ar mener koz, pe war-dro; ped gwech eo bet chomet da zellet, ous ar prenestr, en noz, da c'houzout hag hen a welje ar zorserez oc'h en em gaout! En deiz, e veze gwelet atao, o furchal, o turia en douar pe etouez an drez, gant beg e vaz! met, gleve, en noz, nemet kan goapaüs ar gaouenn, hag, en deiz, mouez e genvroiz a c'hoarze d'ezan didruez.

Klevet en devoa hano eus al labourer koz a lavare d'e vugale :

Palit, toullit, furchit, na list ket eur c'horn-tro
Hep beza gwelet piz, dindannan petra 'zo!

Ha Job, genaouek evel m'oa, a gave d'ezan e c'hellje, heb poan, hep labour, dournata, kuzet, dindan unan pe unan eus e bengennou, eur bern arc'hant bras!

Al labourer koz-ze a oa eun den a skiant, hag a felle d'ezan deski d'e vugale eman an arc'hant e serr al labour, ha dre-ze, rei c'hoant d'ezo da boania.

Eun dervez, edo Job e penn ar bern-kolo, oc'h ober e dammig kousk goude lein, pa voe dihunet, a-greiz holl, gant eur votez harp ous e skouarn : « A ze 'man, aze 'man »! setu ar pez a gleve, hag hen, troet bepred e spe-red war e hunvre, a c'houlennas raktal en eur vont war e goanze : « E pe lec'h eman 'ta? » Trei a reas e benn da zellout, hag e welas eur vran yaouank, kouezet dious he neiz, m'oar vat, hag oa deuet da glask goudor a-drenv skouarn Job; kaout a rae dezi edo e sketd askell eur vilin-avel! Es e voe da baka; en em ober a reas diouz an den, hag aboe, ne weler ket an eil heb egile, rak Job en devoa laketa e fizians el labous : « Hounnez, emezan, he deus muioc'h a skiant eged eun den! hounnez a oar e pe

lec'h eman an aour hag hen diskuilho d'in! » An dud a lavare :

« Kaer o dô redek war-lerc'h aour
Job e vran a varvo paour!

Ha, brema atao, ne vez graet nemet Job ar Vran anezan.

Hag Yvona? O, ar baourez kêz, pagen karget a velkoni oa he c'halon! Mat oa da labourat, kempenn ha fur oa ive, met n'he devoa tamm plijadur evet war an douar, ha ne ehane ket da hirvoudi! M'he divije bet, da vihana, eur c'hrouadur bennak! m'he divije gellet starda war boull he c'halon he mab pe he merc'h, he divije kavet skan-voc'h ar vuhez! met, daouzeg vloaz a oa aboe m'oa dimezet, hag e chome disher :

O klevout kement a hano eus ar zorzerez he devoa men-net he gwelet, hag hi, d'ar red, en douribell goz, eun nozvez! met, ne gavas eno nemed eur vaouez koz-kabaoc'h a gcuntas serc'hennou dezi : — « Laz eur yar zu, emez-iv eur banne gwad anezi ha bez dinec'h! »

Lazet ar yar zu gand Yvona; evet eur banne eus he gwad, daoust pegen donjerus e oa; laketa he bouzellou endro d'he gouzoug... hag ar c'havell a jome goull!

Diou wech ez eas ive da bardonia da japel Sant Mikael, el lec'h ma weler skeudenn an arc'hel o flastra an diaoul dindan e dreid, penn hag all; met, gand ar vall he devoa da boket da droad ar zant gloriüs, gand aoun, ive, da veza gwelet gand unan bennak, e stokas Yvona he muzellou euz penn an diaoul : ha Martina, hanter-gousket en eur c'horn, a zihunas hag he gwelke; da c'houde ez eus bet chaok ha c'hoarz diwar he fenn!

Pelloc'h, e voe selaouet he fedenn gant Santez Anna hag ar Werc'hez : eun êlig bihan a deuas d'ez eus ar Baradoz, eur verc'hig koant, a zeskas, dillo, mouse'hoarzu ous he mamm hag ar mouse'hoarz-se he digollas eus he foaniou. Evit diskouez da Vari he anaoudegez-vat, Yvona ne vankas ket da vont da Rumengol : kinnig a reas he frot, ar pez he devoa gellet dizrei he gouzout da

Job; lakat a reas eur c'houlouenn-goar en iliz, hag ober a reas teir gwech tro an iliz, war bennou he daoulin.

N'oa ket kement-se a lorc'h e Job, bezit dinec'h! en dro genta ma welas ar bôtrez vihan en he c'havellig, kousket ker brao, hag hi henvel-pik outan, e lezas ar glemma-denn-man :

— « Hen-man n' ranko beza roet boued dezan ive? »

P'en em ro an den d'an avarisded n'oar mui na petra lavar, na petra ' ra!

Gwasoc'h gwas ez ae Job! ne zonje mui nemed en e denzou! betek toull, gand e bal pa gleve ar vran o chao-kat : « Aze 'man! » eun dro ec'h en em gavas war eur bern askern; eun dro all e reas eur pezh toull doun en e bark, ha ne gavas netra!

Da c'houel ar Chandelour edo betek kreizdeiz war e droujou, da c'houzout hag hen ne welje ket a c'houlou, rak klevet en devoa, gand ar re goz, e veze gwelet, e-kenver an deiz-ze, epad an oferenn-bred, eur c'houlouenn war-ekum o nijal eun troatad a-zioc'h an douar, el lec'h m'oa kuzet pour, met, da gredi eo, ne welas seurt!

Ar vran, Yarig a rae Job anezi, a veze etao war e skoaz, hag atao e vez, rak beo int o daou en dervez hizio; en noz, e chouche Yarig war ar plueg-penn, e kichen Job, ha setu henman eun nozvez, o klevout, en e hunvre, mouez e vran : « krao! kriso! aze 'man! » emezi. Hunvre Job, n'eus ezomm ebet d'hel lavareut a oa eun hunvre aour, rak ne 'ze ket ar zonz-je eus e spered; hantouti gousket c'hoaz, e c'houlennas sioulik oui : « e pe lec'h eman 'ta genaouegez? »

.. « Gwask, gwask » zeblandas gantan klevet.

— « Han, ya! emezan, gwaska war an ibilh! »

Hag e taolas e zourn deou, en eur waska muia ma c'hellas, gand e viz-meud :

— « En em gavet oun, » emezan...

En em gavet oa... ya! da stlapa e zourn war fri Yvonia! a stagas da yudal, da zorc'hal ha ne zaleas ket da rei eur skouanad d'ezan, ken a welas Job ouspenn tregont goulaouenn endro d'ezan.

— « Petra? emezi; plankean a zo ac'hanout! emaut o vont da zod gant da galon-arc'hant! gaozet eo va fri ganez, hag, ouspenn, az peus va difunet a-greiz va c'houk! ma n'eo ket eur vez! »

Eo avat, Job a oa mezek eun tammik, rak kaer en devoa klask, ne gave seurt : hag an dud a c'hoarze d'ezan; ar vugale a rae an heg outan, en eur gana :

« Setu Job ker paour ha biskoaz

« E vran zû gantan war e skoaz! »

Meur a dro e oa deuet an nevez-amzer war-lerc'h ar goanv, an diskar-amzer varlerc'h an hanv, ha Job n'en devoa dournatet bern aour ebet c'hoaz : koll a rae e amzer hag e yec'hed o redek war-lerc'h ar binvidigez, ken a gomere an dud truez ouz e wreg; rak n'he devoa begad bara ebet da zebri, kouis lavaret : e serr ar bisoni e vev aïez an diegi!

Eun dervez evelato, e vennas Job mervel gand ar joa! war eur maen oa azezet, e-kichen ar maner koz, bodou-drez endro dezan, pa glevas eur vouez o lavaret : Klask, klask! » Raktal edo war e dreid, daoust pegen aïez oa bet faziet gand e vran; met, klevet a reas c'hoas : « Kas ar garigell ganez! » hag e welas, harp outan, eun naer, eur pikol hini, digor he ginou ganti; rei a reas d'ezan da gompren e ouie e pe lec'h edo gwenneien ar zorserez, ha Job a glaske endro dezan ar garigell en devoa klevet, hano anezi; ne c'hedas ket pell, e welas an naer oc'h en em rodella, he lost etre he dent : « Eman kavet ar rod » emezan; gand e gomz edo c'hoaz, pa welas daou douseg o tont d'en em blada a bep tu d'an naer, astennet o diwesker d'ober ar postou; eur glazard a reas an ael; eur vuzugenn a en em astennas evel neud-orjal, da zerc'hel start an traoù ha setu eur garigell a c'hiz-nevez da Job! Digeri a reas hent d'ezan en drez hag er broustou, hag ez ejont, an eil war-lerc'h egile, dre eur riboul denval o c'hasas beteg eur c'hae, leun a zour du; darbet e voe da Job koueza war e benn ebarz, kement a vall en devoa da baka peg en unan pe unan eus ar s'c'hajou a wele, man hag a-hont, evel reier er mor; pa c'hellas teu-

rei e zourn war an hini a oa da dosta d'ezan e voe tost d'ezan sempla, kement e tride e galon gand al levezet! e garga a reas war ar garigell veo, hag e teuas endro buhanna ma c'hellas, en eur jonjal :

— « Warc'heaz e teuin adarre! »

Met, p'oa en em gavet e-kichen ar maen edo varman, ne welas mui na karigell, nag hent, ha n'o gwelas morse diwar an deiz-se; war an douar e oa eur sac'had traou, gleb-teil; Job, ne c'houie e pe lec'h o chuzat, a lammas e vragez, evid o faka, da vont betek ar gêr; en em zila a reas en ti, didrous; Yvona a oa aet da c'horro ar haout, ar bôtrez vihan gant, ar pezh a roas amzer d'an den da wiskañ e zilhada ha da glask eun toull da guld e gavadenn : war an oaler e oa eur maen ês da loc'h, eur c'hieuz dindannan; eno e voe taolet en tenzor gand e bere'henn eurus!

Petra en deus graet Job gand e sac'had aour? Daoust he savet en deus eun ti nevez? prenet eul ban hag eur c'harr? dilhad nevez d'ezan ha d'e hini-goz? braoigou d'o benherez? eur c'harre dre dan da boumen? Nann, va zud reiz! n'en deus fripet gwenneg ebed! n'en deus ket graet eur c'hofad en osteleuri zoken! na roet eun tamm amann d'ar wreg da lakat war he bara! nag eul liardig d'ar paour; re galet eo e galon, hag Yvona a deu da skanvbeni derveziennou a vez!

— « Deuet out da veza gwasoc'h eged mamm-goz da vran! rebechet ez eus dezi he fouge, o veza m'he deus diskroget eus he zamm fromaj, war lavariou falz-veulus al louarn; met, evidout da veza lorc'hüs, ne c'helfes ket diskregi eus a netra! » (Er skol eo bet Yvona, dale'bet he deus sonj eus ar vojenn) Ar garantez, evid an arc'hant a laka an dud da goñ o fenn! Job ne 'z a ket diouz ar chiminal, abaoe m'en deus laket en douar, dindan maer an oaled, ar zached er deus kavet e dour ar riboul; re a aoun en deus na 'z life e beadra gand al laër; ne vez na war-dro iliz, na war-dro beleg, na war-dro park da labourat, na seurt; e galon hag e vuhez a zo en douar, gand e zinnevez!

Ha goulskoude, ne oar ket e-unan petra 'zo en sae'h?

aour pe vein? kregin pe houarn? n'eo ket ês gouzout, ha ne 'z ay den da welet nag hent, nag eun all. Deiz ar Chandelour ar bloaz-man, ne rae nemed krena, e balamour d'ar marvailh a oa deuet betek ennan : Klevet en devoa o devoa gwelet ar bôtrez o tont eus an oferenn, eur c'houlouenn war elum a-zioc'h an ti, hag ar vran ne ehane ket da grial : « Aze 'man! »

M'o devoa gwelet, an dud, goulou war di Job, n'oa deuet e spered den mont da ziskuilh eun tenzor; met an holl a zonzas edo Job prest da vervel, ha meur a bedenn a zavas evitan d'an nenv. Ar brud en devoa da veza bet oc'h ober eun dro en ifern, e karigell an Ankou, hag ar zac'had, kuzet ker brao gantan, a oa eur zac'had pec'hejou.

Eur wech, diouz an noz, p'edont o zri o tomm endro d'an tan, (eun tam tan keueud sec'h) e tapas, an tad, e zourn war benn e vere'h, en eur lavaret warlerc'h al labous dü : « Aze 'man! »

Ar vamm a respontas gant melkoni :

— « Ya, aze 'man ar tenzor, Job! ma karfes sonjal en da vere'h, ker koant, ker sioul, ken sentus, e kasfes diwar da spered touellerez da bec'hed mignoun, e stagfes da labourat evit, ie lec'h gedal eur binvidigez ha ne deuy ket; va c'hred mat, da heul an arc'hant e tristidigez ha diwar e goust e sav tabud! »

Sonjal erwad en deus ranket Job, rak e vere'h a zo aet dioutan, hag a rask mont he deus lavaret d'he zud : « Emaoun krog em naontek vloaz, poent eo d'in klask va hent; redok war-lerc'h an arc'hant ne rin ket; re a drouz re a drubilh a vez diwar e bann; trei a rin kein d'ar bed evit gouestla va buhez da Zoue; beva evel eur baourez, servicha ar beorien, karet eun Doue paour, setu an eurusded! goulenn a ran diganeoc'h aotre da vont da Zant-Fransez, da leanez »

Ar re goz o deus asantet, en dspeet d'o rann-galon, ha setu echu, eme Fanchig, istor Job! met Job ar vran a vez graet anezan atao, ha disul em oa klevet adarre daou baotr o c'hoarzin d'ezan :

Eman Job ker paour ha biskoaz
E vran goz gantan war e skoaz?

TINTIN ANNA

Deiz Kenta a viz Mae

Miz mae 'zo deraouet gand eun devez hep par,
Warlerc'h euz miz ebrel bet d'eomp traïtour ha yen,
Bannou an heol beure, war al lann aour a bar,
O tegas ar goareg (1) e kalonou mab-den.

An haleg hag ar fao, en o deliou nevez
A ginnig eun disheol d'al lapousigou koant
Da lida miz ar bleun, en e genta devez
Gant poziou dudius o c'hanaouennou drant.

Ar goukoug, kennerzet gand eun devez ken brao,
' Zistag he c'han karet, eurus ha leun a stad,
Ar valafennig wenn a ziskenn hag a zao,
O klask eur mel dispar war bleuniou kaer ar prad.

Ar wenanenn a fron, tro ar gwez avalou,
A zigor o bleun gwenn, gand ar fizians vrasa,
Diwarno e savo frouez c'houek a vagadou,
Laouen e vo an den pa c'hello o blaza!

Pa welomp an douar o vleunia a-nevez,
Hen a oa, koulskoude, diagent 'vel maro,
En hor c'halon, ivez, e tle dont levenez,
D'eomp-ni a zo bemdez, 'kreiz an emgann garo.

Hor Breiz a zifennomp ma n'eo ket maro c'hoaz,
Siouaz! a zo kousket eus ar c'houk pounnera,
Met pa welomp ar bed oc'h advleunia, hep bloaz,
Daoust ha fallgoni a dleomp, eun distera?

Nann! nann! fallgaloni ne dalvez da netra,
Koll kalon a vefe beza traïtour d'hor gouenn,
Bezomp 'vel hon tadou ne zoujent 'met eun dra :
E teuje an nenvou da goueza war o fenn.

Hag hor Breiz oc'h anaout ennomp he bugale,
'N eur adsevel he fenn, gant joa, a vousc'hoarzo,
Adkemerout a ray he nerz kôz, hep dale,
Hag eur vuhez nevez, eviti, a darzo.

Troomp hon tacherinou da hada ar greun mat
Dre holl, diouz hon henchou, taolomp, d'an traon, ar skouez,
Na pa deufe an drein da ruzia gant hor gwad,
Hor poan 'vo digollet, ma c'hellomp eosti frouez.

Y. GERVEL.

(1) Ar goanag, ger koz evit lavarout an esperans.

Evit ma vo ar vugale eürus, eo ret

I. — ANAOUT O BRASDER

BISKOAZ, marteze, muioc'h eget hirio n'eus bet klevet hano eus bugale a deu o zud da gasât, da vac'hagna ha zoken da laza. Tadou ha mammou ker kriz a ra d'ar baganed ruzia gand ar vez, gouela gand ar glac'har pe skrijal gand an euz, rak diskenet int ar geiz-se a gerent izeloc'h eget al loened. Henvel ive ouz an tadou hag ar mammou digar-ze ar re a vir ouz o bugale da bignat warzu ar skelerijenn hag ar mad m'int grêt evito gant Doue.

Eus kalon ha spered tud desket ha madeleuz e teu beteg ennomp kouzou a glemm hag a druez; gouela hag kirvoudi a reont o welout ar stad reuzeudik m'eo kouezet ennan Bro-C'hall : n'eus mui a vugale hag ar re a zo a vez, eur c'halz anezo, savet en eun doare diskiant ha digristen. Nag a laeroun, nag a vuntrerien hirio etouez ar vugale hag ar yaouankizou!

Evit gwir, n'eus ket da veza souezet o welout eun daolenn ken euzus, pa zonjer ez eo hor bro gwasket gant kement a lezennoù fall, gant kement a lezennoù diaoulek : n'emaoc'h ket heb anaout al lezennoù savet enep santelezh ar brietelezh, eneb ar geennadurezh kristen a dleer da rei d'ar vugale...

Koulskoude n'eus nemet unan hag a c'hell derc'hel en o zav ar familh hag ar vro, n'eus nemet unan hag a c'hell ober d'ezo dougenn bleunv ha frouez kaer, n'eus nement unan, an Hini en deus krouet an den ha savet ar familh, an Hini a zo Mestr ha Roue war an holl broiou, an Aotrou Doue.

Hor c'hoant eo diwall hor bro garet Breiz diouz an dizurz a zispenn ar familhou, diouz ar gwalleurioù a zis-mantr ar vugale e tachennou ken niverus e Broc'hall, en eur zigas da zonzj d'an tadou ha d'ar mammou peger kaer eo ar gefridi en deus Doue fiziet enno hag en eur rei d'ezo skoazell dre hon alioù; evelse, fizians hon eus, o deveriou ker bras a vo skanvoc'h evito hag o bugale a vo eürusoc'h. Karout ar c'houadur hervez Doue, setu, evid an tad hag ar vamm, an dever a zastum ennan o holl deveriou all, hag o veza m'eo :

« Dre an anaoudegezh
Eo mont d'ar garantezh »,

e fell d'eomp, araog holl, lavarout peger bras tenzor eo eur bugel en eur harpa hor c'homzou war geennadurezh Doue ha war hini an dud a furnez.

1. — DOUE A EMBANN BRASDER AR BUGEL

E meur a c'hiz, a Holl-C'hallowdek en deus diskleriet ez eo ar bugel eun tenzor prezius, en deus ar bugel gwirioù santel.

A) Ar bugel, tenzor prezius. — O tadou ha mammou, garantit doun en ho kaloun hag en ho spered pebez enor ha pebez gras a ra Doue d'eoc'h o fiziout ennoc'h heretourien d'ezan. Hor Zalver Jezuz-Krist, edoug e vuhez, en deus meur a dro diskouezet pegement e galoun zakr a oa douget da garout ar vugale : o c'harout a rae dreist ar re vras hag e blijadur oa rei d'ezo ar veulendi, ar bennoz, ar pare, ar vuhez.

Jezuz en deus meulet ar bugel. Gourc'hemennet en deus kaout doujans evitan. O ma teufe an holl gerent da gle-vout komzou mignon galloudus ar vugale ha da reizha o buhez diouto, mag a boaniou a gouezfe diouz kalon ha korf ar vugale! « Na zisprijit ket, eme Jezuz, unan eus ar vugaligou-man, rak e gwirionezh, me hel lavar d'eoc'h o elez a wel heb ehan va zad a zo en nenv. » An elez, o deus doujans ouz ar re vihan ha ni a rafe fae warno!

Arabad disprijout ar bugel, met dreist-holl arabad hen dougenn d'an droug. Ar baganer o-unan a gomprenne an deverze hag unans eus o barzed en devoa skrivet ar gerioù kaer-man :

« Kaout a dleomp an doujans ar vrasa evid ar bugel. » Eun torfed ker bras eo deski ar fall d'eur c'hrouadur ma teu Jezuz da deurel ar malloz war ar reuzeudik en defe ar gwalleur-ze. « Siouz d'an hini, emezan, siouaz d'an hini a ro skouer fall da unan eus ar vugaligou-man! Gwelloc'h e ve evitan ne ve ket ganet, pe, goude e c'hinivelez, e ve bet staget eur mên-milin ouz e c'houzoug hag e ve bet slapet er mor. » Gant pebez evez e tle eta ar gerent mirout o zudou bihan diouz ar skouer fall!

Jezuz en deus meulet ar bugel en eun doare ken dispar m'ea deus her roet d'omp evit skouer. « Ma ne deuit ket, emezan, da veza henvel ouz ar bugel, n'en em gavot ket e rouantelez an nenv. » Ar bugel a zo ker bras dre m'eo didroidell, izel a galoun, glan, karantezus ha dreist-holl dre m'eman gras ar vudiziant o skedi en e ene!

N'eus ket neuze da veza souezet e kerie Jezuz beza etouez ar vugale : gwelout a rae enno, daoust ma n'oant ket c'hoaz badezet, heritourien e varadoz. Ober a rae stad anezo en eur venniga o fenn ha pa deuas, eun deiz, unan bennak eus e ziskibien da glask pellât an tadou hag ar mammou a ginnige d'ezan o bugale evit veza benniget gantan, Jezuz a c'hourdrouzas hag a lavaras : « Lezit eta ar vugaligou da zont davedoun, ha na virit ket outo; d'ar re a zo henvel outo, eo rouantelez an nenvou. »

Jezuz en deus ive roet ar pare hag ar vuhez d'ar vugale; eur prias eus Kefarnaom a voe klanx e vab. Redek a ra da gaout Mab Doue da c'houlenn parea ar c'hlan-vour dare da vervel : « It, eme Jezuz, it, ho mab a zo beo. » Eun tad all a bad hor Zalver da zellout a druez ouz e vab gwall gaset gand an drouk-spered. Jezuz a zellaou ar bedenn hag a ro ar mab diliammet d'e dad diagent ker glac'haret. Ober a ra an hevelep burzud ouz goulenn ar Gananeanez : kas a ra an diaoul diouz he merc'h. Eun deiz edor o tougenn d'ar vered korf mab intanzez

Naim, Truezet o welout glac'har ar vamm, Jezuz a ra d'an dougerien chom a zav, a grog e dourn ar paotr hag a lavar : « Bugel, me her gourc'hemenn d'it, sav en da zav! » Ar c'hrouadur a zent hag ar vamm a zo frealzet.

Aman, tadou ha mammou, deskit klask bepred mad ho pugale : evid o diwall diouz ar pec'hed pe o diframma diouz an drouk-spered, o hentchit warzu Jezuz a roy d'ezo ar pare hag ar vuhez e sakramant ar binijenn hag e sakramant an Aoter. Ho pugale a zo, pep hini anezo, eun tenzor ker presius!

Hor Zalver a gar kement rep hini anezo m'eo et betek lavarout : « An neb a zigemer em hano unan eus ar vugale-ze, me va-unan eo a zigemer. » Goude klevout eur gomz ker kaer, penaos chom heb ober stad eus ar bugel, penaos chom heb e garout? Kement a raimp a vad d'ar bugel, da Jezuz e-unan eo her raimp : deski d'ezan an hent a ya d'an nenv a zo kerzout hon unan drezan. Pebez nerz-kaloun a denn ar c'hristenna eus eur wirionez ker freakzus! O sevel o bugale, ar gerent a c'houit o baradoz, me evit o sevel ervat e tleont anaout gwirioù ar c'hrouadur.

B.) Gwirioù ar bugel. P'eo gwir ar bugel a zo eun tenzor ker bras, e tle ive kaout gwirioù bras. Doue eo mestr ar vuhez ha skigna a ra ar vuhez hervez al lezenn en deus savet, dre ar briedelez. Gellit en defe kroui an dud evel m'en deus krouet Adam, gand eur ger hag a vilionou, d'ar mare ha ken alies ha ma karfe. Met e garantez a ra d'ezan gervel an den da gemerout pers er grouidigez. O tigemerout an enor bras-se, nikun ne c'hell ober diouz e benn e-unan : an hini a zimez, a rank, dindan boan a bec'hed heuil er briedelez ar reolennoù grêt gant Mestr holl-c'halloudus ar vuhez.

Siouaz! mil gwech siouaz! nag a dud hirio na ouzont mui mat awalch peger santel e tle beza ar priegoù na na fell ket d'ezo pignat er zantelez-se! Nag a briejoù na ouzont ket e tleont pe na fell ket d'ezo klask er briedelez gloar Doue ha mad ar c'hrouadur! Ha setu perak hor bro a zo kaset d'ar mavo gand ar priegoù fall dre

ziouer bugale ha, p'o devez eur bugel bennak, setu perak ar re-man a zo savet ker fall ma tiskaront gened ha mad ar vro dre o dizurziou pe dre o gwall-auriou. Priejou kristen hor bro garet Breiz, dre garantez evit Doue, evid ar vugale hag evidoc'h hoc'h unan, a! na ankounac'hait nepred ez eo eun torfed euzus mont a eneb al lezennou en deus ar C'hrouer staget ouz ar briedelez, ez eo bet ar c'henta en deus o zorret skoet dre ar maro gant dourn Doue e-unan; n'ankounac'hait ket n'ho peus ac'hanoc'h hoc'h unan gwir ebet war ho korf, gwir ebet war ar bugel, rak evel ar bugel c'houi a zo penn da benn da Zoue, pe na fell d'eoc'h pe na fell ket : an holl wiriou a zo da Zoue ha d'hor Zalver : Jezuz hag e Dad hepken o deus galloud war an holl dud, hag eur galloud hep muzul ha da zeiz ar varn ar priejou o devezo da respount eus an implij o devezo grêt eus o buhez, da lavarout petra o devezo grêt eus ar gwirou en deus Doue war ar vugale a zo bet falvezet gantan fiziout enno.

**

Ar gwir kenta en deus Doue roet d'ar bugel eo an hini da gaout donezoun dispar ar vuhez en doare m'eo mennet gantan her rei, da lavarout eo dre ar familh, dre ar briedelez kristen. An Holl-C'halloudek eo en deus savet ar familh. Goude beza krouet Adam, e krouas Eva evit beza pried an den kenta; ha sklerijennet gant an nenv, Adam a lavaras : ar gwaz a gimiado diouz e dad ha diouz e vamm evit beva gand e bried, hag eus daou ne raïnt nemed unan. Hiviziken, evit mad ar vugale o devezo digant Doue, ne c'hellint mui, dindan boan a bec'hed bras, beza da hini all ebet epad ma vezint o doaou bev.

Ar briedelez a zo eun dra ker bras ma teu Doue e-unan da venniga an daou zen a zeu, hervez e c'hoant, d'en em unani, evel m'en deus benniget an daou bried kenta; d'ezo ive, evel da Adam ha da Eva, e lavar : kreskit ha deuit da veza niverus, P'eo deuet Jezuz war an douar, en deus diskouezet d'eomp brasder ar briedelez oc'h ober anezi eur zakramant. Nag a evez eta e laka Mestr ar

vuhez war al lezennou en deus savet evit kreski an dud ha gant pebez aked birvidik e tle ar priejou senti outo! Peger kablus int ar re a ra goap eus al lezennou-ze, hag a deu d'o zerri en eur rei taol ar maro d'ar vugale o defe bet an eurvad da veva ma ne ve bet o zad hag o mamm manket, muntrerien! Hervez Tadou an Iliz, eun torfed a lazerez eo evid ar priejou miroutdre falloni ouz ar vuhez d'en em skigna, mirout ouz ar bugel ker karet gant Doue da zont er bed.

**

Ar c'hrouadur en deus bet digant Doue ar gwir war e dud da zont d'ar sklerijenn en eur familh gristen; bet en deus ive ar gwir da gaout eun tad hag eur vamm leun a enor. A! ma sonjfont er c'hrouadurigan bihan, ma rofent o skouarn da zelaou e vouezig truezus, ar yaouankizou reuzeudik-e, na herzont ket ouz o youlou direiz, hag o lez d'ober o mistri, pebez nerz kalon o defe d'en em virout diouz ar pec'hed! Yaouankizou hag a fell d'eoc'h sevel eur familh, na ankounac'hait morse an droug bras a rit, n'eo ket hepken d'eoc'h hoc'h unan, met d'ar vugale, o senti ouz techou fall ho kalon. Ra zeuy bepred da skedi en ho puhez ar c'homzou-man deuet eus an nenv : « Meulit ha dougenit Doue en ho korf » dre ho klanded hag ho puhez bepred santel. Doue her goulem diganeoc'h evit ma vezoc'h salvet, ha, ma 'z oc'h galvet da veza tad pe vamm eun deiz, ho pugale da zont her goulemn ive. Selait o mouez!

Evelse, pa vezo deuet an mare evidoc'h da zimezi, e vezo ês d'eoc'h senti ouz komzou Doue a lavar ar pezh a lavare gwechall an êl Rafael da vab Tobî : « Dimezi a reot e doujans an Aotrou Doue, , gand ar menoz da gaout bugale ha nann gand an youl da gaout plijadurioù » hepken; evelse da zeiz hoc'h eured e c'hellot lavarout gant Mab Tobî : « Gouzout a rit, o va Doue, n'eo ket ar c'hoant da gaout plijadurioù eo a ra d'in kemerout pried, met an youl da gaout eul lignez bugale a vezlo hoc'h hano da viken! »

Eurus ar vugale o deus eun tad hag eur vamm o deus renet en o yaouankiz eur vuhez glan, eur vuhez santel : gwasket e vezint nebeutoc'h gant klenvejou a zo ha gand an youlou fall; dre-ze êsoc'h e vo d'ezo ober o zilvidigez. A! kompren a reomp breman komz eun den brudet a anzave e tlee eun tad hag eur vamm en em brepari d'o deveriou a gerent ugent vloaz araog o eured. Kompren a reomp ive gwelloc'h ar gwir en deus ar bugel da gaout tud santel.

Ar gerent a dle beza bet doujet da lezennou Doue en o bugaleach hag en o yaouankiz dre garantez evid o bugale; ken doujet all e tleont beza d'e lezennou e stad ar briedelez. Bugale eun tad hag eur vamm santel a vez santel peurwia. Met bugale eun tad hag eur vamm direol, siouaz, siouaz!... N'eo ket heb abeg en deus ar fur embannet :

« D'ar vugale gwella madou
Eo oberou mat o zadou. »

D'ar vugale an tadou hag ar mammou o ro peurliesia o youlou mat pe fall.

War ar poent-se e lennomp ar c'homzou-man e Miz Mari talvoudus an aotrou Breton : « Reuzeudik int ar re a zimez evit ren eur vuhez divergant. Er vreinadurez e vevont hag arabad d'eomp beza souezet o welout an dimeziou-ze o lezel war o lerc'h bugale ker fall, rak eus eur wezenn saotret ha brein, petra a zeuio nemet frouez saotret ha brein? » O paour keaz bugale kendaonet da veza gwall eurus dre fallentez o zud, hor c'halon a zeu da regi hag an daelou a venn glebia hon daoulagad pa zonzomp er poaniou ho peus da c'houzanv kerkent ha ma teu sklerijenn an deiz da vouse'hoarzin dirag ho taoulagad o tigeri evid ar wech kenta! Koulskoude ne fell ket d'eomp fallgaloni o welout eun daolenn ken doanius. Galloud gras Doue a zo bras ha ganti eun tad, eur vamm a c'hell diskar ar peb bras eus an droug o deus grêt, ma virint d'ar bugel ar gwir pouezusa en deus, ar gwir da veza hentchet warzu an nenv.

*
**

Ar bugel a zeu a Zoue hag a dle distrei da Zoue : a-ze hepken eman e eusted. D'ar gerent eo sikour ar c'hrouadur da dizout ar baradoz m'eo grêt evitan : ar gwir-ze en deus war e dad hag e vamm hag ar re-man a dle eus o gwella seveni o dever. Evit-se e rankont, kenta ma c'hellint, kas ar bugel d'ar vadiziant, ha, ma ve ret, her rei d'ezan er gêr, n'eus forz da be vare e teufe war an douar. Dre ar vadiziant, ar c'hrouadur a ya e familh an aotrou Doue : Doue her c'har kement m'eo falvezet gantañ e ve hanvet e vugel hag e ve e gwirionez bugel d'ezan (Sant Yann). Goude e vadiziant, ar bugel en deus gwir war an holl c'hrasou a zeu da heul ar zakramant-se : grasou eur geennadurez kristen, grasou ar peb brasa eus ar zakramanchou all, d'ar familh eo, dre youl Doue, an dever d'hen dougenn da gemerout perz enno.

*
**

Peger bras eo eta, dirak Doue, ar familh gristen, p'eo gwir en deus fiziet enni eur gefridi ker presius! Peger kaer eo ar familh a ra an holl enni bolontez hor Zalver Jezuz-Krist! Henvel eo ouz eul liorz dispar a sked enni, dindan heol lugernus ha madoberus gras Doue, bleuniou dudius a zantelez a deu, d'an eur verket a viskoaz, an elez da gutuilh gant levenez evid o c'has ganto da gaerât ar baradoz. Evid ar bugel eo en deus ar C'hrouer savet, eun dra ker kaer ha ker presius. **Peger bras eo eta ar bugel!**

J.-M. J.

Kenstrivadegou

ar Bleun-Brug

Rosko 23, 24 ha 25 a viz eost

— « » —

I) KENSTRIVADEG AR BREZEGEREZ

An dud yaouank hepken (paotred ha merc'hed) etre 16 vloaz ha 25 bloaz a c'hell kemeret perz er genstrivadeg-man.

Daou c'hant luriad prizioù a vezo rannet etre an tri genta. Skrid ar brezegenn a ranko beza savet diwar an danvez-man :

« Dirak Enez Vaz, war ar vri, e Rosko, el lec'h ma teu dale'h-mat e spered pep Breizad istor sant Paol, Wizur ha Nuz Kergour-nadeh, livirit e vennit kendele'her da vale war roudou ho Tadou, ha da veza evelde Breiziz gwirion ha kristenien start atao! »

Ar skridou, a vezo e brezoneg, na petra 'ta, hag hini anezo n'en devezo ousspenn 200 linenn; kaset e rankint beza da : Rener « Feiz ha Breiz », Scignac, a-raok an deiz kenta a viz eost.

An tri genstriver a vezo kavet braoa o skridou a vezo pedet da zont d'o diskleria dirak an holl, dindan envor, da Rosko, d'ar 25 a viz eost a zeu, da 10 eur, raktal goude eferenn ar Bleun-Brug.

II) KENSTRIVADEG AN TAD ALBERT LE GRAND

Tri c'hant vloaz a zo er bloaz-man, ma lakeas moula an Tad Albert Le Grand, ginidik eus a Vontroulez, ha manac'h eus a urz Sant Dominik, e bikol leor war Buhez Sent Breiz.

Dastumet en deus ennan ar pezh a anavezad diwarbenn hor Zent koz, er bloaz 1636.

E meur a barrez e kavfed, ma klaskfed piz a-walc'h, sanailhet e sperejou ar re goz, peadra da astenn leor hor Montroulezad brudet, rak klevef e vez c'hoaz, e meur a lec'h, traou hag e talv ar boan o dastum diwarbenn ar zant-man pe ar zant-hont ha n'int ket bet moulet e leor ebet biskoaz!

Pedi a reomp hol lennerien da glask al lavariou-se a red etouez an dud a rumm da rumm, mil bloaz a zo ha marteze ousspenn.

Prizioù kaer a roimp d'ar Bleun-Brug a zeu, da gement dastumadenn a dalvoudegez a vezo degaset d'eomp.

Ar skridou a ranko beza savet e brezoneg, na petra 'ta, ha degaset da Rener « Feiz ha Breiz » a-raok an deiz kenta a viz eost a zeu.

III. — KENSTRIVADEG AN DISPLEGA

a) AR VUGALE A ZO ETRE 6 HAG 11 VLOAZ
O DEVEZO AR WERZIG-MAN DA ZISPLEGA :

Ar Breurig maro

Azeet 'kichen eur c'havell
Eur vamm 'ouele c'houero,
Abalamour d'he bugel
D'he bugel 'oa maro.

— Mamm, petra 'z peus da ouela ?
Ma breurig 'zo kousket;
Me deuio d'e lukella
Pa vezo dihunet.

— Ho preurig paour 'zo maro,
Ho preur n'eo ket kousket...
Hag ar vamm 'ouele ato,
Eun druez he gwelet !

— Mamm, petra eo ar maro,
Ma ouelit kement-se ?
Ha n'her gwelin mui en dro
Ma breurig 'zo aze ?

— Mervel 'zo mont da welet
Doue d'ar baradoz,
El lec'h m'ema an Eled,
O kana deiz ha noz.

— Mamm, emezan, 'n eur c'hoarzin,
Grit ma varvin ive,
P'e gwir ma breur a welin,
P'e gwir welin Doue.

— War an douar dilezet
Petra 'rin-me neuze ?

— Ni a zeulo d'ho ker'het
D'an nenv, ma breur ha me.

(Gwerz moulet e « Feiz ha Breiz an 22 a viz c'houevrer 1876 ha bet savet gand an A. G. Guédès, ganet e Lokronan er bloaz 1851 hag o chom breman e ti Zant Joseph e Kastell-Paol.)

pe : **Ar Gefelerien Vihan**

I

- Geotennig, geotennig vihan
Te 'zo atao diouan-diouan :
Daoust e kav d'it 'c'hellfes bezan,
Talvoudus en douar bras-man ?
- Ya! laouen, 'mei, vit-han bout bras
M'hen lako kaer, m'hen lako glas!
- Penaos oufes-te hen ober,
Te ken bihan ha ken dister ?
- Bihan ha dister ez oun-me,
'Met pa zo kals 'veldon ive,
Hor mantel vris en em ledo
War barkeier ha meneio.

II

- Takennig, takennig dour gliz,
Te 'zo 'kouezan, 'kouezan diskuiz :
Daoust e kav d'it 'c'hellfes bezan
Talvoudus en douar bras-man ?
- Ya! laouen, 'mei, gwall dalvoudus
D'hen boueta ha d'hen lakât druz !
- Penaos oufes-te hen ober,
Te ken bihan ha ken dister ?
- Bihan ha dister ez oun-me,
Met pa zo kals 'veldon ive
Ni c'hlebio a-builh ar prajou
Ha 'dorro sec'hed ar bleuniou.

III

- Bugelig, bugelig ru-benn,
'Zo 'vevan, 'vevan dianken,
Daoust e kav d'it 'c'hellfes bezan
Talvoudus en douar bras-man ?
- Ya! laouen, 'mezan, pa 'z oun bet
Evit-se gant Doue krouet.
- Petra oufes-te da ober,
Te ken bihan ha ken dister ?
- Bihan ha dister ez oun-me,
'Met mar zo kals 'veldon ive,
Me fell d'in kent ma vezimp koz
'Ve an douar eur baradoz.

(Gwerz moulet e « Feiz ha Breiz » an 3 a viz mae 1879 ha bet savet gant an A. E. Ernault, ganet e Sant-Brieg er bloaz 1852 hag o chom er gêr-ze.

b) AR VUGALE A ZO ETRE 11 HA 15 VLOAZ
O DEVEZO AR VOJENN-MAN DA ZISPLEGA :

PAGAN KERLOUAN

N'eo ket diouz o doare na diouz o brud
E tleomp barn an dud.
Evelse ' lavare, brema zo daou vil bloaz,
Kement den a glevas
E Rôm, kêr-benn ar rouanteleziou paian,
Prezegenn ar Pagan diwardro Kerlouan.

An den ' oa stummet divalo :
Goloet 'vel eun ours a vleo hag a varo,
Tougn e fri, groz e vuzellou,
Ha kuzet doun, dindan broust hir e valvennou,
Daou lagad a-dreuz, ha lemm, gouest da zellet reiz
Ouz an heol bero da greiz-deiz.
Eur zae lien, gouriz reun war e vragou bras,
Hag en e zourn eun tamm penn-baz.
Hor c'hanfart a oa deut da Rôm egiz kannad,
Aberz holl Gelted koz an Arvor, an Argoad,
Da glemm eus gouarnourien fall
A waske war eun dro Bro-Arvor ha Bro-C'hall,
Dont a reas, ha sounn e benn,
E komzas evelhen :
— Rômaned, c'houi dreist holl Mistri Senatourien,
Azezet da zelaou va zammig prezegenn,
Pedi rañ da genta va Mestr bras en nenvou
Da rei d'in sklerijenn ma pouezin va c'homzou,
Ma ne lavarín ger na trenk na diskempenn;
Heb e skoazell an dud ne vagont allies
Nemet droug ha fallagriez.
Evelomp-ni siouas! Pôtred keiz an Arvor,
Mar domp kouezet hirio ken doun en dizenor,

N'eo ket dre nerz brezel, met dre nerz torfejou,
 O doa tennet varnomp malloz Mestr an Nenvou.
 Diwallit, diwallit, Romaned digernez,
 Na zistaolfe varnoc'h ar goelvan, an enkrez,
 Ha na rofe deomp-ni galloud da zont d'ho pro
 Gant e vorzol pounner d'ho flastra didruez,
 Da lakat dre ma zaimp an tân en ho tiez,
 Ha d'ober ac'hanoc'h, en e vuhanegez,
 Hor sklavourien ive d'ho tro!
 Ha perak eo deomp-ni beza sklavourien d'eoc'h?
 Mar domp-ni ken kablus, c'houi zo 'r furnez ganeoc'h?

Digant piou 'peus bet gwir da waska 'r poblou all?
 Perak dont da vresa Bro-Arvor ha Bro-C'hall?
 Ni oa bemdez ken dibreder
 O labourat d'hor giz, e peoc'h, hor parkeier,
 Ha hon daouarn her gra kenkoulz hag ho re-c'houi!
 Petra ' pije desket deomp-ni?
 Ijin hon eus, ha kalon da werza;
 Ma vijemp laer kriz, evel kalz er gêr-ma,
 Ma karfemp, oamp hirio mistri war ar bed holl,
 Hag hor bije renet hep eur grizder diroll.
 Ar renourien fallakr a deu deomp 'n hoc'h hano...
 An nenv hag an douar a zo feuket ganto.
 Rak hor Mestr bras en nenv, n'it ket d'ankounac'hât,
 A zo ' sellet ouzomp dalc'hmat!
 Ha dre faot an dud-ze, petra wel?... Bemdez,
 Disprijet an traou sakr, laeroni, skrakerez :
 Skrija rân ouz hel lavaret!
 Holl frouez hon douar, diwar c'houezenn hon tâl,
 A zo sammet ganto raktal :
 Morse n'o deus awalc'h, ar bleizi kounnaret!

Galvit aneo : ni ne fell deomp mui chom
 Da derri hor c'heinou evit tud eus a Rom,
 Ni zerro an nor,
 Ni zay var ar mor,
 Ni gaso ar gragez hag an dud var an oad,
 Etouez ar bleizi gouez, d'ar c'hoad;

Rak fallgalouni reomp o c'henel bugale,
 Da veza paoura tud war zouar o vale,
 Hag ar vugaligou zo ganeomp o sevel,
 Ni garfe, ni c'houlenn o gwelet o vervel :
 Re baour omp d'o maga! Eur seurt gouarnourien
 A ve gouest ac'hanomp d'ober o muntrerien!

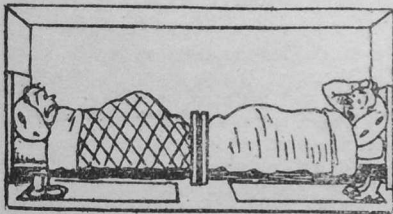
Galvit aneo. Da dud an Arvor na zeskint
 Nemet an droug, ar gwall dechou,
 Eveldo dizale mui netra na ouezint
 Nemet laerez war an hentchou.
 'Vit gwir, ne welan ken, e Rom, en ho touez!
 N'ho peus da rei nag aour, na mezeriou rouez?
 Na dit ket da c'hedal eun den d'ho tistroba
 Diouz lezennou kamm ar vro-ma.
 Ha c'hoaz, pegeit e c'hortozer
 Abarz kaout setans ar barner!
 Va c'homzou marteze 'gavfot eun tamm garo,
 Echuomp; barnit d'ar maro
 An neb en deus, eun tamm re zienkrez,
 Diskleriet dirazoc'h ar wirionez. »

Kerkent, e ruilh war an douar,
 An holl oa mantret, ha peb hini
 A rentas gloar ha meufeudi
 Da skiant ha kalon ar Pagan helavar.
 E lec'h e gastiza,
 Voe grêt enor dezan,
 Gouarnourien nevez a voe raktal hanvet,
 Prezegenn ar Pagan a voe raktal skrivet,
 Hag ar zenaturien a lavare : Biskoaz
 Koulz prezegour hag hen n'hon eus bet klevet c'hoaz.

Tennet eus « Barzas ha Soniou », leor nevez Paotr Treoure, ar
 skrivagner brudet. Al leor-se hag a diefe beza etre daouarn kement
 den yaouank a zo e Breiz-Izel, a vez kavet da brena, evit 20 real,
 — 22 réal dre ar post, — e mouleraz ar « C'hourrier du Finistère »,
 4, rue du Château, Brest.

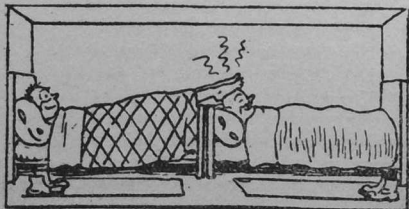
Penn moal Jan-Pi ha treid Saik !

(Istorig e diou daolenn)

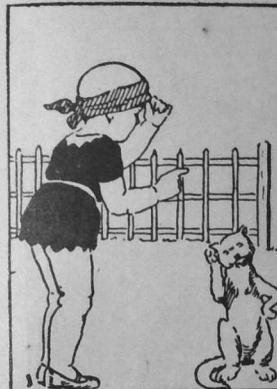
Jan-pi. — Saik, riu am eus d'am fenn, ma ouesfes, hag em eus ankounac'haet va boned noz.

Saik. — Mat, paourkêz! deus 'ta er penn man d'az kwele ha me a dommo buan d'it da benn.

Jan-Pi. — Mil bennoz d'it, va Saik kêz... eun dudi eo d'in kouskât breman.

POXPOLIN.

Toudels. — Selaou, Tom, deomp da c'hoari mouchig-dall...

Tom. — Mat...

Toudels. — Prest out?

Tom. — Miaou! ya.

Toudels. — Tapet e vi..

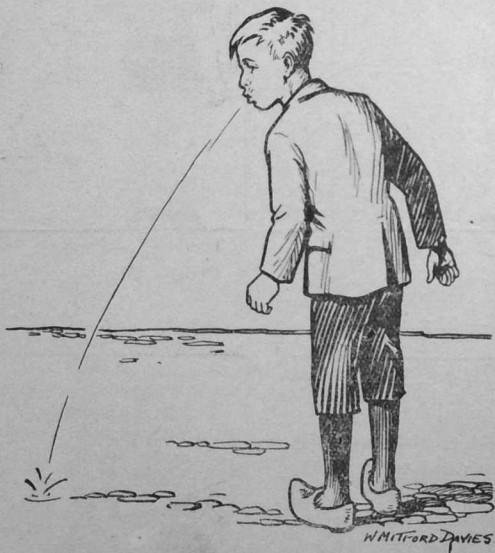

Toudels. — O, va fenn!

Tom. — O, va fenn!

(Cymru 'r Plant.)

Ho Yec'hed Bugale

... Tuf! Tuf! Me zo eur gwaz, breman eme Fanch vihan, rak me oar krañchat evel Gwilhou ar c'halvez! »

Mat, e gwirionez, divalo eo kentoc'h ha lous ar pezh a ra Fanch vihan rak ar baotred savet mat, ne reont ket an dra-ze : tufat, kranchat, a-gleiz hag a zehou, en êr ha war an douar.

Ma c'houlenner kement-se ouzoc'h, n'eo nemed evit ho yec'hed hag evit yec'hed ar re all.

Galleg fall ar Mammou

Ar vamm. — Alain?
Ar mab. — Quoi, mamm-me?
Ar vamm. — Où tu vas?
Ar mab. — Chercher du caoc'h-kezeg, à Crec'h-Mikél avec la boutègue de mon père vieux.
Ar vamm. — Beaucoup il y a?
Ar mab. — Oh! oui, deux bern bras et un petit.
Ar vamm. — Pas possible! et moi qu'a pas vu ça t'à l'heure.

Ar mab. — Mamm-me?
Ar vamm. — Quoi, mon fils?
Ar mab. — Moi qu'a trouvé un t'oiseau!
Ar vamm. — Quel t'oiseau, mon fils?
Ar mab. — Un filip.
Ar vamm. — Pas possible! un filip?
Ar mab. — Oui, mamm-me! Est-ce que le filip il vivont?
Ar vamm. — Bien sûr qu'il vivont!
Ar mab. — Et qu'est-ce qu'il mangeont?
Ar vamm. — Du buzug et du bara chaoket.

Geriou ha ne vezont ket kavet en eur geriadur gallek :
Caoc'h-kezeg = crottin de cheval. — Boutègue, pour bouteg, = manne. — Bern = tas. — Filip = moineau. — Buzug = verre de terre. — Bara chaoket = du pain maché.

DIVINADENNOU MIZ MAE

1. N-g-a-k-t k-b-z-e-u-r-e-
G-d-a-n-ne-e-b-r-z-e-t
2. H-b-a-o-j-n-h-r-e-p-t
A-a-a-t-z-n-a-e-

(Degaset gand S. Rosbens)

3. A-m-u-b-, -e-r-o-
E-a-z-t-a-d-a-l-
- A. E-r-d'an-u-, r-o-d'a-n
H-r-z-e-'-e-z-u-

(Degaset gand Helena Cuzon, Briec)

5. G-lo-'-e-co-da-n-un-e-e-l-l-n-
-i-a-e-e-m-n-d'e-e-eu-en-ul-en-b-a-

(Degaset gand L. Loaec, Kergasken, Plougerne)

Degasit respontchou miziou Ebrel, Mae, Mezeven abenn ar 15 a viz Gouere.

Ti koz L'OLLIEROU

L'HOSTIS & JORDE, Successeurs

18, 27, rue Louis-Pasteur, 18, 27. — BREST

... Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en HON TI e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an dessiniou nevesa e mouchoerou ha tavancherou brodet.

SEIZ, MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a UGENT REAL DRE GANT a vez roët e marc'hadourez, ha DEK DRE GANT d'ar familhou ni-verus diwar diskouez o c'hartenn.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. LAPIQUONNE SUCCESSEUR DE
L. JEZÉQUEL

Tenner dent
Loret gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour ha war gaoutchouk, hervez ar skoueriou diveza
Gwarantisa a ra e labour

RESEO A RA :

Bep Lun, e **LESNEVEN**, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e **BRASPARTS** hag er **FAOU**. — Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage Saint Martin, aboue eur beteg kristeiz, ha da 2 eur beteg 6 eur. Téléphone 0-16

Yec'hed ar Vugale

ar **"Sirop FERET"**

a-eneb an Doken

Graet gant louzaouennoù hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

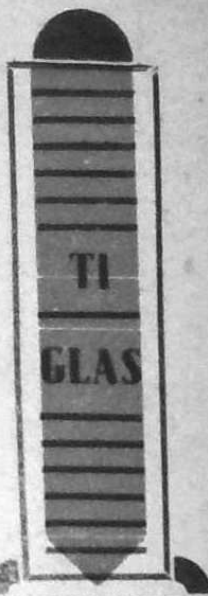
« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trousklennou leaz, ar werbl, an loureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu war-lerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal : **GRANDE PHARMACIE DU PROGRES**, 2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), BREST.

dean
Lannion

POITEL

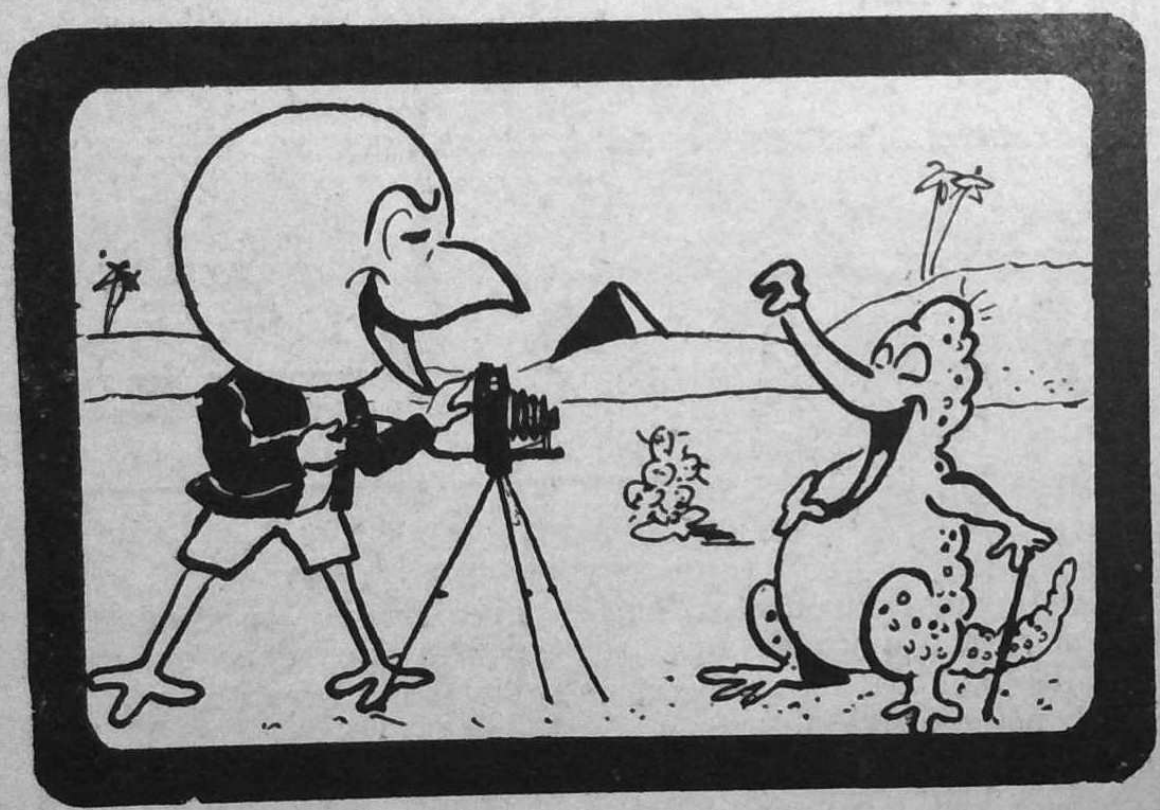
Heun hano hebken

Ar gwella marc'hadour lunedou a zo e **MONTROULEZ!**...

LUNEDOU a bep seurd
evit an holl

Eun dibab eus an traou
gwella evit ar-re vouzar

PHOTOS --- Appareils, Plaques, Pellicules (de toutes marques)

Ti POITEL — Ti glas — Ti a fizians

War Blasen Thiers

MONTROULEZ

Eno e vezo graet d'eoc'h ar gwella digemer

MOULADURIOU AN ARVOR. — GWENGAMP

Mérour : H. CAOUISSIN, Scrignac.